

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig

Salisburgi, 1693

Præfatio de Origine, Instituto & Fructu Monasteriorum, undetot Privilegia & Favores metentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

Præfatio de Origine, Instituto & Fructu Monasteriorum, unde tot Privilegia & Favores merentur.

1. Origo & antiquitas Monasteriorum.
2. Ordo S. Benedicti jam durans in duodecimum saeculum.
3. Diversorum Ordinum unus finis.
4. Quare diversi Ordines instituti.
5. Praeconiis SS. PP. & Scripturae de Institute Monastico.
6. Quid splendoris & utilitatis Religio conferat Ecclesiae.
7. Quot Pontifices, Cardinales, Patriarche.

- Episcopi, Sancti, Scriptores, Viri docti, ac solo Ora S. Benedicti prodierint.*
8. Religio vera mater dignitatum, Apostolatus & scientiarum.
 9. Iustinianus Imp. extollit vitam Monasticam.
 10. Odium Religiosorum periculosam fidei.
 11. Respondetur querelis aut calumnijs, qua vulgo Religiosos oppugnantur.
 12. Quid seculari Imperio conferat Religio.
 13. Ex recentis meritis Monasteriorum sic conclusio ad propositum.

MAGNUS est benevole, exhibeo tibi Privilegia Monasteriorum, non quidem ea, quae singulis in particulari hinc inde specialiter à Pontificibus vel Imperatoribus concessa sunt, de quibus mihi sufficienter non constat, sed ea tantum, quae ex jure communi pro favore omnium deduci possunt.

Puto laborem profuturum non tantum Monasterijs, sed etiam Judicibus, Advocatis, Studiosis, & reliquis omnibus tam secularibus, quam Ecclesiasticis, quibus aliquando cum Monasterijs circa contractus, hereditates, aliasve praetensiones negotiorum esse poterit. Ut verò facilius in nostram sententiam traharis, & haec Privilegia jure optimo in Monasteria collata non dubites, haec brevem dissertationem, De origine, instituto, & fructu Monasteriorum praemittere volui.

In Exordio nascentis Ecclesiae, cum ferveret Charitas, quae diffusa erat in fidelium cordibus per Spiritum Sanctum, omnium credentium erat Cor unum & anima una, nec quisquam eorum, quae possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, et antequam quocumque unanimes in oratione, communicatione & fractione panis, ut Act. 4. cap. & passim legitur. Postquam verò dilatata est Ecclesia, & ex persecutionibus Gentilium dispersa & dissipata, sensim etiam abundare cepit iniquitas & refrigescere charitas multorum, tunc sancta illa & generalis fide-

lium communio cessavit, & tantum penes paucos per Religiosorum Ordinum Fundatores & Institutores conservata fuit.

Ita enim jam S. Marcus Evang. in Alexandria, & Cletus secundus post Petrum Romanus Papa Monasteria & Cœnobita instituerunt. Quos deinde Anno salutis 369. (pluribus enim antea annis ob gravissimas Ecclesiae persecutiones hinc inde tantum in speluncis & crevis pii fideles & Monachi delitescerant) S. Basilus in Ecclesia Orientali & S. P. Benedictus circa annum 500. (adeoque ante undecim saecula scilicet milles ducentos prope annos in Ecclesia Occidentali, & succedentibus saeculis alij & alij sancti Viri imitati sunt. De quibus prolixè agit Barbosa Jur. Eccles. univ. lib. 2. cap. 41.)

Licet verò diversi sint Religionum Ordines, unustamen omnium est scopus & finis totum sese addicere ad servitium & cultum Divinum, & tendere ad perfectionem vitae Christianae, scilicet declinare à malo, & facere bonum. Psal. 36. vel, ut ait apostolus, Renovari spiritu mentis & induere novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia & sanctitate veritatis. Ad Ephes. 4. & ad Coloss. 3. o. vel ut Zach in Cant. dicit, Servire Domino in sanctitate & justitia omnibus diebus vitae.

Expediebat autem, diversos instituire in Ecclesia Ordines, quia propter diversas Nationum humores & naturas hominum, aliqui perfectiorum

nem facilius in hoc, quam in illo assequuntur, dum forsitan hujus rigorem, vel illius laxitatem sine corporis aut animæ periculo ferre non possent. *Vnusquisque sicut vocavit Deus, ita ambulet, 1. ad Cor. 7.*

5 Potè vitam Monasticam minus elogijs SS. Patresexornarunt. Hac Angelorum militiam est, inquit S. Ambrosius Episc. 25. semper esse in Dei laudibus; Orationibus crebris conciliare atque orare Dominum student, lectione vel occupationibus continuis mentem occupant, separati à cætu mulierum sibi invicem vitam præstant. *Excusodiam. Qualis hac vita, in qua nihil sit quod timeas, & quod imiteris plurimum? Nonne in Monasterijs (pergit Laur. Justin in opus. de Monastic. Conv. c. 18.) frequentissima devotionis lacryma, compunctionis gemitus, suspiria pietatis, compassionis & charitatis ad Deum incessanter effunduntur vota? sanè quod Religio, quod sanctitatis, quod unitatis, quod in eisdem agitur laudis, glorificat Deum, laificat Angelos, prodest justis, terret Demones, parocinatur saculo & peccatores ad penitentiam fleclit. O sacer status Religiosus famulatus, addit Joan. Gesen de imit. Christi lib. 3. c. 11. qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, Daemonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem.*

Imò jam in Veteri Testamento de statu Religioso non obscure præconia Spiritus Sanctus tradidit. Ita enim Moysis motu prophætica benedictio Deut. 33. super Tribum Levi (quæ hinc specialiter addicta ad servitium divinum) optime Religiosis & servis Dei novi Testamenti accommodari potest. *Perfectio tua, aiebat, & Dominus in viro sancto tuo, quem probasti in tentatione, & judicasti ad aquas contradictionis, qui dixit patri suo & matri suæ nescio vos, & fratribus suis ignoro vos, & nescierunt filios suos. Hi custodierunt eloquium tuum & pactum tuum servaverunt, iudicia tua O Jacob, & legem tuam O Israel, ponent thymiam in furore tuo & holocaustum super altare tuum. Benedic Domine fortitudini ejus, & opera manuum illius suscipe, percutite dorsa inimicorum ejus, & qui oderunt eum non conjurgant.* Ita D. Basilius illum veterem Plal. 131. ecce quàm bonum & quàm iustum habitare fratres in unum &c. de vita Religiosorum in commune viventium intelligit. Ita S. Bernardus Cant. 4. id quod Spiritus S. ad

Sponsam Ecclesiam dicit, *Propter hoc sunt congregati de Religiosis pulcherrime: intercessit.*

Concilium quoque Tridentinum sess. 25. de Regular. c. 1. in hac verba committit Monasticum Institutum: *Non ignorat sancta Synodus, quantum ex Monasteriis sit impetrata, & ministeriis in Ecclesia Dei splendor, ac utilitas oritur. Splendor quidem ex castitate & vitæ sanctimonia ac repetitione mæra innocentia; Fructus autem ex quibus precibus, et conversione peccatorum, et multorum ingeniorum, quæ sibi in pietate pulvere delitescerent, aut perirent, eruditione juvenutis & fidelium instructione, utiliter consolatione, pauperum & hospitalium sustentatione, Sacramentorum administratione, veritatis divini prædicatione, librorum doctrinæ editione, scientiarum promotione, Fructus in fide, & alijs quamplurimis pijs & utilibus operibus.*

Vis adhuc scire, quid splendor, quid utilitas Religio contulerit Ecclesie? *Legge dilectissimam orationem Nicolai Verulani, quam vol. sac. orat. in laudem S. Benedicti habuit, ex solo Ordine S. Benedicti Pontif. Mar. Patriarchas 52. Cardinales 100. Archiepiscopos 1600. Episcopos 4600. Sanctos, qui ab Ecclesia voluntur, 55700. enumerat. Neque tantam copiam velat creditu difficilem reperi, si observes, quod hic Ordo jam in duodecimo sæculum consistat, & aliquando (scilicet Verulano 120. & l.) comobis virorum triginta milia, numerum verò millia quatuordecim possederit.*

Legge etiam Hyeron. Plicum et Soc. Ita (Telles tibi produco non domesticos S. Benedicti, sed extraneos) in tractatu suo pro & contra de bono sint. Relig. lib. 2. ubi cap. 21. peritundam Pontificum ex Religione S. Benedicti sumptorum virtutes & optimum regimine Imperie complectitur & sepe prædicat. Ita cap. 21. vitos doctos & Scriptores qui per XI. sæcula in Ord. S. Bened. floruerunt non omnes quidem (Verul. citat plusquam 5000. numerat) sed celeberrimos recenset. Audiant etiam verba Petri Ribadeimur et Soc. Jaso lib. 2. cap. 2. S. Ignatij c. 24. & cum refert P. Mart. W. in Lycæo Bened. in Prolog. *Nonne vestre præsentia gelebant Monachi S. Benedicti, inquit, ad præsentem*

ENGEL

tantummodo virtutis laudem, sed etiam disciplinam & omni scientiarum genere instruebant. Nam & in Germania, & in Gallia & in Anglia magna cum laude docuerunt. Collegia habuerunt, quemadmodum nunc nos (scilicet PP. Soci.) habemus in quibus docerant, quæ nunc nos docemus. Atque ea re tantopere floruit Ordo S. Benedicti & sanctissimis doctissimisque viris abundavit, quorum doctrina universam illustravit Ecclesiam. Inter ceteros autem penè innumeros memoria dignus est S. Alcuinus sive Albinus, de quo scribit Platus d. e. 32. quod u. Caroli Magni Magister sua ætate doctissimus habitus sit. u. charus Carolo, ut eum delicias suas appellaret, cuius etiam prudentia Parisien. Academiam, quam Româ illuc transtulerat ordinandam commisit. Hanc ipsam, quam profitemur, Juris Canon. Scientiam non minimâ ex parte à Religiosis S. Bened. Gariano, Nicolao Abbate Paternitano, Angelo Cherubino, Tambutino & alijs accepimus.

Quid, quod Orbis pars maxima fidem Christianam S. Benedicto debeat? ita namque per Gregorium Angliam, Hispaniam per Leandrum, Germaniam per Bonifacium, Belgium per Amandum, Polonia & Hungaria per Adalbertum, Suecia per Stephanum, Lituania per Brunonem, Gascovia per Albonem, Sclavonia per Bonifacium, India Occidentalis per 12. Monachos ex Monte Fetrato fidem suscepit.

8 Quod denique tum pastoralis dignitas, tum genium ad fidem conversio, tum scientiarum profectio nullibi melius, quam ex Monastico Instituto incitendra sumat, pluribus demonstrat Platus d. 1. e. 29. & seq.

9 Addamus etiam præmissis Monasteriorum encomijs felicissimum Imperatorem nostrum Justinianum, qui Monasterijs & Ecclesijs non pauca privilegia indulserit, is in Nov. s. in præf. eleganter Monasticum Institutum describit: *Vita Monachalis*, inquit, sic est honeste sic commendare novit Deo ad hanc venientem hominem, ut omnem humanam ejus maculam abstergat, & faciat rationali nature decentem, plurima secundum mentem operantem & humanis cogitationibus cessantem. Licet mihi adscribere monuit Concilij Trid. e. 25. de ref. cap. 20. quod hortatur omnes Christianos Principes, ut imitentur anteriores optimos & Religiosissimos Prin-

cipes, qui res Ecclesie suæ imprimis auctoritate & munificentia auxerunt, ne ab aliorum iniuria vindicarent. * Timeandum enim videtur Principibus, ne injuriæ & insidiæ, quas quidam Pseudo-Carholici Monasterijs inferunt, toti Ecclesie & Imperijs suis periculose sint, quando nimium conculeato statu Ecclesiastico prævallet carnis libertas ut vocat Apostolus ad Gal. 6. 13. bona ejus diripiuntur ad luxum, exultat pietas, cum pietate fides, (teste eod. Apost. ad Timoth. e. 1. v. 19. ibi repellentes conscientiam circa fidem naufragaverunt. Ep. e. 3. v. 9. ibi: habentes mysterium fidei in conscientia pura.) cum fide pax & rerum omnium tranquillitas.

Sed unde tam sancto Instituto varias calumnias impingunt Monacho-Maltyges? referam causas, quas opinor principales. Prima est malitia, ex qua non tam Religiosis, quam Religioni & pietati inimici sunt; quid mirum inquit D. August. epist. 136. Si homines servus Dei detrahunt, & qui eorum vitam pervertere non possunt, famam decolorare nituntur, cum ipsi Deum Dominum eorum quotidie blasphemare non cessent, cum eis displicet, quicquid contra eorum voluntatem facit.

Secunda causa est, quod à Religiosis ex Monasterio dimissis (quos haud dubie nonnumquam expeditet intra claustra retinere instruendo eos in spiritu lenitatis, ad Gal. 6. ad Tim. 2. vel alijs medijs cohibendo, ne cum scandalo & despectu Oidiuti vagari cogantur. vid. e. 7. de Offic. Ord. Ep. c. ult. de Regul.) aut alijs particularibus delinquentibus faciunt illationem universalem ad alios. Sed cum diligentibus legem Dei non sit scandalum, Psal. 118. advertant pii fideles, quod in omni statu mali bonis permixti sunt, potiusque juxta monitum D. Hieron. Ep. 34. respiciant Paulum constantem, quam Iudam negantem. Et si Ecclesia tota pulchra & sine ruga & macula dicitur Cant. 4. Ep. ad Ephes. 5. licet in ea plures sint mali, qui per spatiofam vitam descendunt, quanto minus decedere debet honori Monasteriorum, in quibus rariotes sunt mali, quam bovi. Quod si in uno aliquo Monasterio omnes, quod absit, mali forent, non tamen id Religioni imputandum, sed Pastorum negligentia, nec propterea desperandum, quia sub alio gubernaculo disciplina restaurati valeat.

Tertia causa est suspicio, tantum eorum, qui om-

omnes suo pede, id est, ex suis met prævis inclinationibus metiuntur. Nescio, an in quibusdam malus vitiorum habitus plus impellat ad malum, quam in alijs bonus virtutum habitus & sancta educatio retrahat: & impellat ad bonum: somnus causetur somno, supprimatur vigilantia: ignis generat ignem, pennis, nisi nutrias. Et hoc est, quod superius in Nov. 5. in præfat. dixit Iustin. Imp. quid vita monachalis faciat hominem humanis cogitationibus celsiorem.

Quarta causa est, quod plerique sibi imitentur, Religiosos statim ut convertuntur, debere esse perfectissimos, sibi autem licere pro libitu vivere. Deceet haud dubie, ut Religiosi bono exemplo & vitæ sanctimoniam secularibus præluceant, quod majorem erga ipsos reverentiam & confidentiam habeant, nihil enim est, inquit Concil. Trid. sess. 22. de Ref. cap. 1. quod alios magis ad pietatem & Dei cultum assiduo instruat quam eorum vita & exemplum, qui se divino

11 ministerio dedicarunt, &c. Intim considerent seculares, Monasteria esse scholas virtutum, in quibus, sicut in literarijs, aliqui ceteris, aliqui serius proficiunt, aliqui proterus deficiunt, non tamen idcirco scholæ damnandæ, in quibus plerumque proficiunt. Audiant etiam S. Basilium in Consist. Mon. 7. Sæculares, ait, nescio quam opinionem de Religiosis ceperitis, quasi una cum statu ipsam etiam naturam mutarint, & aliam quandam induerint plane ab humana diverfam, ut perinde ac sicarum & corpore carerent, ita eos nullis aut ferè nullis cibis uti velint &c. Et in sermone de rerum abdicatione idem S. Basilium inquit, an non tibi videntur etiam matrimonio junctis lata fuisse Evangelia? vides igitur, non à Monachis modo, sed etiam ab ijs, qui uxorem habuerint, rationem exactum iri, utrum ex Evangelij præscriptis vixerint, &c. Item S. Chrysost. in lib. 3. contra Monast. vita vitup. Hoc est planè dicit, quod orbem universum evertit, quod Monachis opus esse arbitramur summam bene vivendi diligentiam, ceteris autem licere negligenter vivere. Et post pauca: cum Christus jubet per angustam viam ingredi, non Monachos solos, sed omnes omnino homines eo imperio convenit, &c.

12 Quinta causa est invidia temporalium honorum, quæ Monasteria possident. Mira res! Sæcularibus utique impendant divitias, non invidetur, Monasterijs quæ aliquot sæculis cum

magna Ecclesiæ utilitate steterunt, et à quibus ipsi eorumque parentes aut liberi multa beneficia spiritualia & temporalia acceperunt, vel accipere possunt, invidetur. Sane Apostolus ad Cor. vult servos Dei sine sollicitudine esse, liberius & integri vacare possunt, quod in temporalis sustentatione sufficienter provident. Qualiter autem applicentur temporalis Monasteriorum redditus, præter eos, quos in Monasterijs quotannis in magna quantitate mittunt, dicemus inferius Privileg. II. n. 3. ob quas pensas, quas ibi enumerabimus, præterea pro charitatis erga indigentes officium præstendendum est, singulati Dei benedictione rebus Monasteriorum non tantum non minui, sed etiam incrementa sumere. Denique fore hominum malevolentiam, quæ semper venit, cavillationes (juxta illud Matth. 11. Veni Satanas neque manducavi neque bibi, & dicitur Demonium habes, venit filius hominis manducare & bibere & dicitur: Ecce homo vult peccatorum vini &c.) & adversus quosvis opus bonum sua præterdit gravamina, rectius in fidelibus contemnitur.

Postremo ex his omnibus ad nostrum propositum infeto & concludo: si Monasteria Instituta tam antiquum, & per ea tantum Dei honor, tanta animarum salus, tanta Ecclesiæ splendor & utilitas procuratur, imò ipsam sæculatæ Imperium non modicum sustinet, dum non tantum orbem Religiosorum operâ multarum gentium barbara dicitur infidem & jugum mitigata est, sed etiam hodie multorum effractionis temeritas sancti Religiosorum instructio melius nonnumquam cum ingenti Reip. bono, quam vindicæ quæ cohibetur, dum ex publicis privatique Religiosorum scholis ad obediendum Deo & Imperatori vita subiectorum informatur, aut, habet, & ne filius pro Pat. ac Vir illustres ac Patres Patriæ efformantur: Siquam, hæc ita se habent, nemo sanè bonæ mentis negat, Monasteria summum in jure & apud Christianos fore, omnique Privilegia, quæ hic expressimus, & alijs favorabilibus causis (de quibus singulariter Priv. XXXVI. dicemus) conceduntur, jure optimo promereri. Jam ergo rem ipsam aggeremus, & singula privilegia, quæ ex jure communi deduci possunt, recitamus. P. 11